

Dominika Karwoth-Zielińska

Katedra Nauk Politycznych
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Żandarmeria Wojskowa – oddziały służące zapewnianiu bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce i Unii Europejskiej

Streszczenie

Zagrożenie bezpieczeństwa we współczesnym świecie, jak również poczucie zagrożenia bezpieczeństwa osobistego wymuszają poszukiwania nowych metod i narzędzi zwalczania różnego rodzaju niebezpieczeństw i przeciwdziałania im, zarówno na obszarze jednego państwa, jak i wielu państw wchodzących w struktury instytucji ponadnarodowych. Wzajemne przenikanie się odmiennych zagrożeń powoduje, że instytucje zajmujące się zapewnieniem bezpieczeństwa są zmuszane do współdziałania, wypracowania kompleksowego podejścia i podejmowania nowych inicjatyw w celu efektywnego zwalczania niebezpieczeństw. Brak możliwości precyzyjnego określenia zagrożeń dla bezpieczeństwa wymaga wyprzedzającego planowania i elastyczności reagowania w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, w tym podejmowania różnych inicjatyw sojuszniczych i wielonarodowych, militarnych i pozamilitarnych, będących odpowiedzią na współczesne zagrożenia. W ten obszar współpracy pomiędzy organizacjami paramilitarnymi wpisują się siły Żandarmerii Wojskowej działającej w Polsce, jak również Europejskie Siły Żandarmerii.

Słowa kluczowe: Żandarmeria Wojskowa, Europejskie Siły Żandarmerii, EUROGENDFOR, bezpieczeństwo wewnętrzne, bezpieczeństwo narodowe, specjalne jednostki wojskowe.

1. Wprowadzenie

Zapewnienie bezpieczeństwa w danym państwie należy do najważniejszych zadań administracji rządowej i samorządowej. Poziom tego bezpieczeństwa powinien prowadzić do rozwoju państwa i gwarantować obywatelom odpowiedni poziom egzystencji [Prokop 2012, s. 27–37]. W tym kontekście rozumiane jest bezpieczeństwo wewnętrzne – jako stabilność i wolność od zagrożeń w funkcjonowaniu społeczeństwa w ramach pewnych struktur [Misiuk 2008, s. 17–19]. Zarówno zagrożenia bezpieczeństwa we współczesnym świecie wynikające z negatywnych stron procesu globalizacji, który prowadzi także do wzrostu przestępczości w wielu obszarach (tj. działanie zorganizowanych grup przestępczych, społeczne, gospodarcze i polityczne konsekwencje aktów terrorystycznych czy nadmierny napływ nielegalnych imigrantów, często z innego kręgu kulturowo-cywilizacyjnego), jak i poczucie zagrożenia bezpieczeństwa osobistego wymuszają poszukiwanie nowych metod i narzędzi zwalczania różnego rodzaju zagrożeń i przeciwdziałania im na obszarze jednego państwa, jak też wielu państw wchodzących w struktury instytucji ponadnarodowych [Żandarmeria... 2010]. Centralne pod względem geograficznym położenie Polski w Europie wymaga posiadania przez nasz kraj jak najlepszych relacji z sąsiadami. W sposób naturalny prowadzi to do członkostwa w różnych strukturach sojuszniczych, zarówno gospodarczych, jak i politycznych oraz militarnych, szczególnie że obecnie wzajemne przenikanie się odmiennych zagrożeń i konieczność skutecznego im przeciwdziałania zmusza instytucje zajmujące się zapewnieniem bezpieczeństwa do współdziałania, kompleksowego podejścia i podejmowania nowych inicjatyw w celu efektywnego zwalczania niebezpieczeństw [Sekściński 2010, Bełza 2011].

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej oraz rozwój współpracy z innymi krajami prowadzącej do zapewnienia pokoju, stabilności i wzrostu dobrobytu w krajach Unii Europejskiej oraz sąsiadujących należą do istotnych zagadnień podejmowanych przez administrację państwową. Z powodu braku możliwości precyzyjnego określenia zagrożeń dla bezpieczeństwa wymagane jest wyprzedzające planowanie, elastyczność reagowania oraz kompleksowego podejścia do spraw bezpieczeństwa i obronności państwa, w tym podejmowanie różnych inicjatyw sojuszniczych i wielonarodowych, militarnych i pozamilitarnych, będących odpowiedzią na współczesne zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne [Strategia obronności... 2009]. W niniejszym artykule podjęto próbę przybliżenia działania wybranych jednostek Wojska Polskiego oraz Żandarmerii Europejskiej oraz ich wpływu na zachowanie bezpieczeństwa w Polsce i Unii Europejskiej.

2. Żandarmeria Wojskowa

Żandarmeria Wojskowa (ŻW) ma bogate tradycje, a jej działalność wpisana jest w historię polskich formacji militarnych i paramilitarnych [Suliński 2013]. W początkowym okresie funkcjonowania, w I poł. XIX w., żandarmeria nie była formacją czysto wojskową, raczej stanowiła siły o charakterze policyjnym, których zadaniem było utrzymywanie bezpieczeństwa, spokoju i porządku w kraju [Pacek 2007, s. 19]. W okresie PRL zadania ŻW przejęły Wojskowe Służby Wewnętrzne. W czasie transformacji ustrojowej w Polsce przywrócono funkcjonowanie Żandarmerii, reaktywując ją 1 września 1990 r. Strukturę organizacyjną oraz skład ilościowy jednostek Żandarmerii Wojskowej określono w oparciu o Rozkaz Ministra Obrony Narodowej (nr Pf-42/Org. z 18 kwietnia 1990 r.) i Zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (nr 062/Org. z 15 czerwca 1990 r.). Natomiast zakres działania i organizację Żandarmerii Wojskowej, obowiązki jej żołnierzy, jak również rodzaje i zadania wojskowych organów porządkowych oraz uprawnienia i obowiązki żołnierzy tych organów ujęto w Ustawie o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z dnia 24 sierpnia 2001 r. (Dz.U. nr 123, poz. 1353). Artykuł pierwszy Ustawy określa Żandarmerię Wojskową jako „wyodrębnioną i wyspecjalizowaną służbę wchodzącą w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”, która wykonuje swoje zadania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub poza jej granicami. Zadania te formacja podejmuje w stosunku do żołnierzy polskich oraz innych osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych albo (jeżeli wynika to z odrębnych przepisów) w stosunku do polskich pracowników zatrudnionych za granicą w polskich jednostkach wojskowych i w polskich przedstawicielstwach wojskowych (chyba że umowa międzynarodowa stanowi inaczej) [Ustawa o Żandarmerii... art. 5].

3. Zadania Żandarmerii Wojskowej

Zasadnicze cele Żandarmerii Wojskowej dotyczą trzech obszarów, które obejmują: wsparcie dla dowódców wojsk operacyjnych, współdziałanie z polskimi i międzynarodowymi organami i służbami w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz pomoc i czynny udział w sytuacji klęsk żywiołowych, akcji ratowniczych, katastrof w środowisku naturalnym. Główne zadania dotyczą przede wszystkim kontrolowania i zapewniania bezpieczeństwa w miejscach publicznych oraz funkcjonowania żołnierzy. I tak, Żandarmeria Wojskowa w Siłach Zbrojnych, w granicach określonych ustawą z 2001 r., może prowadzić swoje działania m.in. wobec [Ustawa o Żandarmerii... art. 3]:

a) żołnierzy, którzy pełnią czynną służbę wojskową, ale także żołnierzy niebędących w danym momencie w czynnej służbie wojskowej w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych;

b) pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych:

– w związku z ich zachowaniem się podczas pracy w tych jednostkach,

– w związku z popełnieniem przez nich czynu zabronionego przez ustawę pod groźbą kary, wiążącego się z tym zatrudnieniem;

c) osób przebywających na terenach lub w obiektach jednostek wojskowych, jak też osób niebędących żołnierzami, jeżeli współdziałają z osobami, o których mowa (tj. żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową, żołnierzy niebędących w czynnej służbie wojskowej w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak, pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych), w popełnieniu czynu zabronionego przez ustawę pod groźbą kary albo jeżeli dokonują czynów zagrażających dyscyplinie wojskowej lub czynów przeciwko życiu lub zdrowiu żołnierza albo mieniu wojskowemu;

d) żołnierzy sił zbrojnych państw obcych, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków ich personelu cywilnego, jeżeli pozostają w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, o ile umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, nie stanowi inaczej.

Do zadań ŻW określonych art. 4 Ustawy należą przede wszystkim: szeroko pojęta ochrona porządku publicznego (zarówno w obiektach wojskowych, jak i publicznych) i kontrolowanie wraz z zapewnianiem przestrzegania dyscypliny wojskowej. Do pozostałych, wyznaczonych w Ustawie obowiązków ŻW należą:

– ochrona porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych,

– ochranianie życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra,

– wykrywanie przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, popełnionych przez osoby, wobec których działania ŻW są właściwe, ujawnianie i ściganie ich sprawców oraz ujawnianie i zabezpieczanie dowodów tych przestępstw i wykroczeń,

– zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń przez osoby, o których mowa powyżej, oraz innym zjawiskom patologicznym, w szczególności alkoholizmowi i narkomanii w Siłach Zbrojnych,

– współdziałanie z polskimi oraz zagranicznymi organami i służbami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz policjami wojskowymi,

– zwalczanie klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i likwidowanie ich skutków oraz czynne uczestniczenie w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych i humanitarnych, mających na celu ochronę życia i zdrowia oraz mienia,

– interweniowanie w przypadkach naruszenia dyscypliny wojskowej lub porządku publicznego.

Sposób wykonania nałożonych na Żandarmerię zadań precyzuje art. 4 ust. 2 ustawy o Żandarmerii Wojskowej. ŻW wykonuje swe zadania m.in. przez:

– opracowywanie dla właściwych organów informacji o stanie dyscypliny wojskowej i przestępczości w Siłach Zbrojnych, a także występowanie do tych organów z wnioskami mającymi na celu zapobieżenie popełnianiu przestępstw, wykroczeń i przewinień dyscyplinarnych,

– wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych,

– wykonywanie czynności procesowych w zakresie i na zasadach przewidzianych w przepisach o postępowaniu karnym i karnym skarbowym,

– zabezpieczanie śladów i dowodów popełnienia przestępstw i wykroczeń oraz sporządzanie ekspertyz i opinii kryminalistycznych,

– poszukiwanie sprawców przestępstw i wykroczeń oraz zaginionych żołnierzy, a także poszukiwanie utraconych przez jednostki wojskowe: broni, amunicji, materiałów wybuchowych i innego mienia wojskowego oraz materiałów zawierających informacje niejawne,

– wykonywanie kontroli ruchu drogowego, pilotowanie kolumn wojskowych oraz kierowanie ruchem drogowym, w zakresie i na zasadach przewidzianych w przepisach o ruchu drogowym i o drogach publicznych,

– konwojowanie osób, dokumentów i mienia wojskowego,

– przymusowe doprowadzanie osób, w zakresie i na zasadach przewidzianych w przepisach o postępowaniu karnym, karnym skarbowym, karnym wykonawczym i cywilnym,

– asystowanie przy czynnościach egzekucyjnych, w zakresie i na zasadach przewidzianych w przepisach o postępowaniu cywilnym i o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,

– współuczestniczenie w zapewnianiu porządku podczas trwania imprez masowych przeprowadzanych na terenach i w obiektach jednostek wojskowych, w zakresie i na zasadach przewidzianych w przepisach o bezpieczeństwie imprez masowych,

– wykonywanie zadań policji sądowej w sądach wojskowych i wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury,

– kontrolowanie ochrony mienia wojskowego, a w szczególności przechowywania uzbrojenia i środków bojowych.

Żandarmeria Wojskowa wykonuje również czynności na polecenie sądu wojskowego i prokuratora wojskowego oraz sądu powszechnego i prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, a także organów administracji rządowej, wojskowej i samorządu terytorialnego oraz Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w zakresie, w jakim obowiązek ten wynika z odrębnych przepisów.

W czasie stanów nadzwyczajnych oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny Żandarmeria Wojskowa wykonuje zadania określone przepisami innymi niż dana ustawa [Ustawa o Żandarmerii... art. 4, ust. 3–4]. W takich nadzwyczajnych sytuacjach ŻW współdziała z Wojskowymi Służbami Informacyjnymi, wojskowymi organami porządkowymi oraz dowódcami jednostek wojskowych i dowódcami garnizonów, Urzędem Ochrony Państwa, Policją, Strażą Graniczną, Inspekcją Celną, organami kontroli skarbowej, Biurem Ochrony Rządu, strażami ochrony kolei oraz innymi organami uprawnionymi do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także organami uprawnionymi do prowadzenia dochodzeń w sprawach o przestępstwa oraz organami, którym przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego, i organami uprawnionymi do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego w sprawach o wykroczenia [Ustawa o Żandarmerii... art. 14]. Współdziałanie poszczególnych służb i organów ma na celu jak najpełniejsze wykorzystanie ich możliwości przy zapewnieniu bezpieczeństwa państwa i jego mieszkańców.

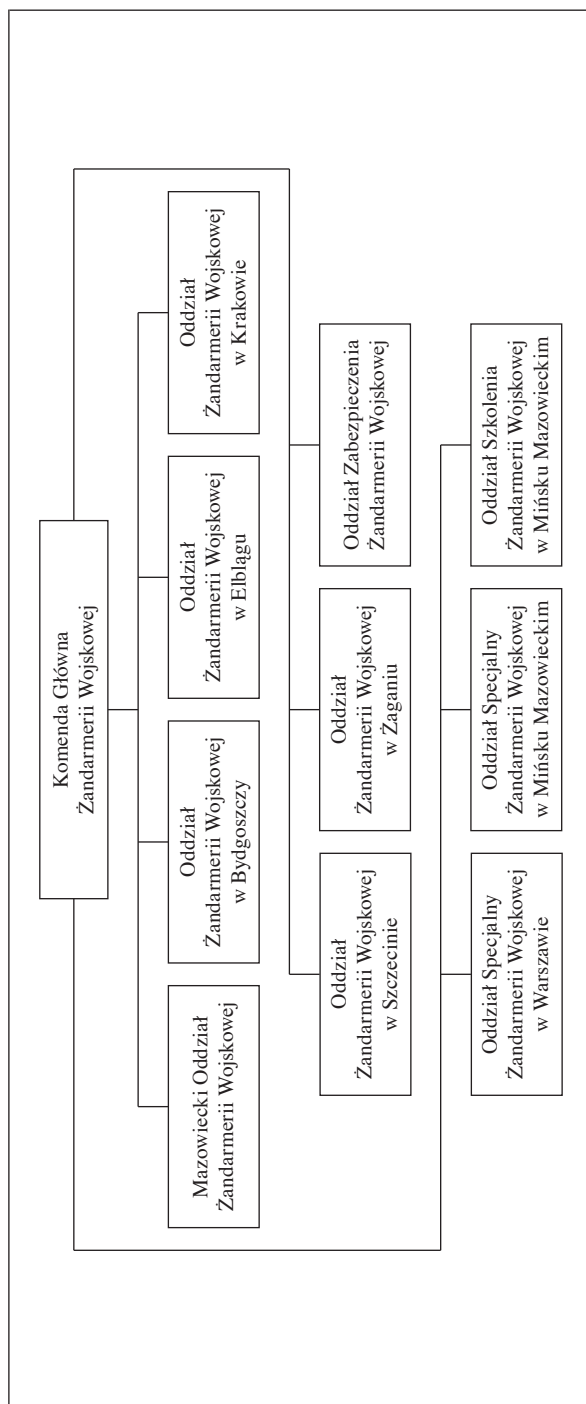
Żandarmeria Wojskowa składa się z Komendy Głównej, organizacyjnych jednostek terenowych oraz specjalistycznych jednostek organizacyjnych (rys. 1). W skład ŻW wchodzi następujące pionory funkcjonalne [Ustawa o Żandarmerii... art. 7–8]:

- dochodzeniowo-śledczy,
- prewencyjny (czynności, tj. patrolowanie, kontrola ruchu drogowego, przegrupowanie jednostek wojskowych i in.),
- administracyjno-logistyczno-techniczny.

Na czele Komendy Głównej ŻW stoi komendant główny Żandarmerii Wojskowej, podlegający bezpośrednio ministrowi obrony narodowej. Komendant główny jest dowódcą Żandarmerii Wojskowej i przełożonym wszystkich żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. Obecnie funkcję tę pełni generał dywizji dr Mirosław Rozmus¹. Zarówno komendanta głównego Żandarmerii Wojskowej, jak i jego zastępcę na stanowisko wyznacza i z niego zwalnia minister obrony narodowej. Koordynuje on i realizuje zadania zarówno na terenie RP, jak i poza jej granicami. Często działania ŻW poza granicami RP odbywają się przy pomocy jednostek wydzielonych do narodowych oraz wielonarodowych pododdziałów policji wojskowej [Pacek 2007, s. 21]. Polscy żandarmi brali udział w wielu misjach zagranicznych, m.in. w ramach misji obserwacyjnych ONZ w Kuwejcie, Erytrei, Etiopii czy Macedonii². Żandarmeria Wojskowa współpracuje także z Europejskimi Siłami Żandarmerii, uczestnicząc we wspólnych szkoleniach, ćwiczeniach

¹ <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/188.html> (data dostępu: 18.09.2013).

² http://www.militis.pl/jednostki-i-struktury/sily-zbrojne-polski#Misje_zagraniczne_armii_polskiej_w_XXI_w (data dostępu: 17.10.2013).

Rys. 1. Schemat Żandarmerii Wojskowej

Źródło: <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/189.html> (data dostępu: 12.09.2013).

zintegrowanych jednostek policyjnych oraz biorąc udział w misjach sił Unii Europejskiej EUFOR *Althea* na Bałkanach, w czasie której Żandarmeria Wojskowa, wspólnie z Wojskami Lądowymi, tworzy kompanię manewrową (od kwietnia 2007 r. weszła w skład batalionu hiszpańsko-polskiego). Od lipca 2006 r. służbę pełniło dotąd ok. 500 żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. Obecnie w rejonie misji przebywa 74 żandarmów³.

W 2010 r. Żandarmeria Wojskowa odznaczona została medalem: „Milito pro Christo”. W uzasadnieniu wskazano na „ofiarnie uczestniczenie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i czynne uczestniczenie w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych i humanitarnych, a także za troskę o życie, zdrowie ludzi i ochronę mienia”⁴.

4. Oddziały specjalne Żandarmerii Wojskowej

Powstanie oddziałów specjalnych ŻW zostało wymuszone przystosowaniem żandarmerii do nowego funkcjonowania po transformacji Sił Zbrojnych RP, a także przystosowaniem do systemu reagowania kryzysowego na współczesne zagrożenia (szczególnie te, które wynikają z aktywności międzynarodowych terrorystów). Powołanie jednostek specjalnych wynikało także z podjętych zobowiązań międzynarodowych i konieczności posiadania takich pododdziałów operacyjnych, które byłyby zdolne do realizacji zadań policyjnych w misjach pokojowych, stabilizacyjnych oraz humanitarnych NATO, ONZ i UE⁵.

Początkowo w 2004 r., w ramach Żandarmerii Wojskowej utworzono trzy oddziały specjalne: pierwszy w Warszawie [Zarządzenie nr 52/MON...], a rok później w Mińsku Mazowieckim i Gliwicach. Obecnie funkcjonują dwa z nich: w Mińsku Mazowieckim i Warszawie. Na bazie Oddziału Specjalnego ŻW w Gliwicach, zgodnie z sugestią ówczesnego doradcy ministra obrony narodowej gen. Bogusława Packa, by „z oddziału gliwickich żandarmów utworzyć jednostkę na wzór amerykańskiego elitarnego 75 Pułku Ranger (75th Rangers Regiment) lub brytyjskiego Special Forces Support”⁶, w 2011 r. powołano do życia nową jednostkę specjalną o nazwie AGAT⁷.

Wszyscy oficerowie przyjmowani do oddziałów specjalnych muszą znać język angielski, a kandydaci przechodzą test sprawnościowy. Szkolenia, jakim są podda-

³ <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/12.html> (data dostępu: 20.10.2013).

⁴ http://www.ordynariat.wp.mil.pl/pl/394_8771.html (data dostępu: 12.09.2013).

⁵ <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/156.html> (data dostępu 20.09.2013).

⁶ www.formacjasgo.pl/portfolio-view/jw-agat-mlode-wilki (data dostępu: 29.09.2013).

⁷ <http://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/7962> (data dostępu: 23.09.2013).

wani członkowie oddziałów, prowadzone są zarówno przez specjalistów z ŻW, jak i jednostek GROM i Policji. Żandarmi tych jednostek przechodzą przez szkolenie policyjne, specjalne i ogólnowojskowe [Pacek 2008, s. 195].

5. Oddział Specjalny Żandarmerii Wojskowej w Warszawie

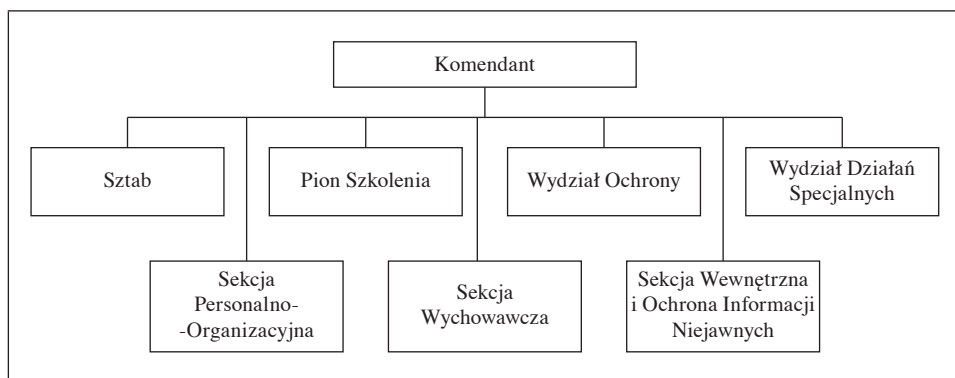
Oddział ten nie posiada podległych jednostek. Jego zadania koncentrują się na ochronie osób (szczególnie wysokich rangą przedstawicieli władz) i mienia⁸. Do najważniejszych należą także działania antyterrorystyczne i ochrona specjalna. Oddział wykonuje czynności ochronne wobec przedstawicieli najważniejszych instytucji państwowych – ministra obrony narodowej, prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, marszałka Sejmu, marszałka Senatu i prezesa Rady Ministrów, jednak wyłącznie podczas ich pobytu na terenie jednostek wojskowych, jak również członków wojskowych delegacji zagranicznych przebywających na terytorium RP (określonych w rozporządzeniu MON z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie osób, w stosunku do których ŻW wykonuje czynności ochronne oraz zakresu i trybu współdziałania ŻW z Biurem Ochrony Rządu), osób oraz delegacji ochraniających przez BOR podczas ich pobytu na terenie jednostek wojskowych oraz innych osób na podstawie odrębnej decyzji ministra obrony narodowej. Oddział ten zapewnia też wsparcie policyjne w sytuacjach kryzysowych wynikających z zagrożeń terrorystycznych w celu przeciwdziałania atakom terrorystycznym, a także likwidacji skutków epidemii, chorób oraz przeciwdziałania atakowi terroru biologicznego, jak również likwidacji skutków terroru radiologicznego i chemicznego. Wsparcie to dotyczy zarówno pomocy udzielanej oddziałom Sił Zbrojnych, wydzielonych do użycia w sytuacjach kryzysowych, jak i Policji w razie zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w sytuacjach mogących spowodować niebezpieczeństwo powszechne dla życia, zdrowia lub wolności obywateli, bezpośrednie zagrożenie obiektów i instalacji mających szczególne znaczenie dla obronności kraju lub bezpieczeństwa państwa. Do pozostałych zadań Oddziału należą: współdziałanie w prewencyjnym i dochodzeniowo-śledczym zabezpieczeniu w ramach Wsparcia Państwa Gospodarza wojsk obcych podczas ich pobytu na terytorium RP; zapewnienie wsparcia policyjnego dla jednostek Sił Zbrojnych RP oraz wykonywanie zadań w składzie wielonarodowych pododdziałów Policji Wojskowej biorących udział w misjach stabilizacyjnych, pokojowych, operacjach ratowniczych i humanitarnych oraz zapobiegania atakom terroru i likwidowania ich skutków, prowadzonych przez ONZ, NATO, UE, OBWE lub wynikających z innych porozumień międzynarodowych; poszukiwanie szczególnie niebezpiecznych przestępców,

---

⁸ <http://www.oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/7.html> (data dostępu: 23.09.2013).

zatrzymanie i obezwładnianie sprawców przestępstw posiadających broń, materiały wybuchowe czy niebezpieczne narzędzia.

Struktura Oddziału Specjalnego ŻW w Warszawie została przedstawiona na rys. 2.

Rys. 2. Struktura Oddziału Specjalnego ŻW w Warszawie

Źródło: <http://www.oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/6.html> (data dostępu: 24.09.2013).

Pierwszym komendantem oddziału w latach 2004–2007 był płk dypl. Włodzimierz Baranowski, a od stycznia 2014 r. funkcje tę pełni płk Tomasz Połuch. Żołnierze Oddziału Specjalnego brali udział w wielu zagranicznych misjach, m.in. w Iraku, Demokratycznej Republice Konga, Bośni i Hercegowinie, Syrii, Libanie i Gruzji. Od 2005 r. wchodzi w skład Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie⁹.

6. Oddział Specjalny ŻW w Mińsku Mazowieckim

Oddział ten przygotowany został do działań o charakterze manewrowym, głównie stanowiąc wsparcie policyjne dla jednostek Sił Zbrojnych RP biorących udział w misjach, oddziałów i pododdziałów SZ RP oraz sił MSWiA, których czynności koncentrują się na przeciwdziałaniu terroryzmowi, zapobieganiu klęskom żywiołowym i likwidacji ich skutków. Rolą oddziału jest też zapewnianie, w ramach państwa gospodarza (*host nation support*), zabezpieczenia policyjnego wojsk sojuszniczych, które przebywają na terytorium RP¹⁰. Żołnierzy z mińskiego OS ŻW szkolą m.in. instruktorzy policyjni oraz byli żołnierze jednostki „GROM”.

⁹ <http://www.oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/10.html> (data dostępu: 24.09.2013).

¹⁰ <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/156.html> (data dostępu: 24.09.2013).

W obszarze współpracy międzynarodowej Oddział odbywa wspólne z zagranicznymi partnerami szkolenia i kursy, a także współdziała z sojusznicznymi wojskami na misjach zagranicznych.

7. Jednostka Wojskowa Agat

Wojska Specjalne stanowią odrębny rodzaj Sił Zbrojnych. Status ten uzyskały 24 maja 2007 r. Przeznaczone są szczególnie do prowadzenia operacji specjalnych – w kraju i poza jego granicami – zarówno w okresie pokoju, jak i kryzysu oraz wojny. Ich struktura oparta jest na samodzielnych oddziałach i pododdziałach złożonych z wyselekcjonowanych, specjalnie wyszkolonych i wyposażonych żołnierzy, którzy zostali przygotowani do działań w środowisku najwyższego ryzyka.

W strukturze Wojsk Specjalnych funkcjonują: Dowództwo Wojsk Specjalnych (Kraków), Jednostka Wojskowa GROM (Warszawa), Jednostka Wojskowa Komandosów (Lubliniec), Jednostka Wojskowa Formoza (Gdynia), Jednostka Wojskowa Agat (Gliwice) oraz Jednostka Wojskowa Nil (Kraków)¹¹.

JW Agat powstała w wyniku reformy i zmian strukturalnych Oddziału Specjalnego Żandarmerii Wojskowej w Gliwicach. Po przejściu specjalnej selekcji jej szeregi zasilili głównie żandarmi likwidowanej jednostki. Oficjalnie rozpoczęła ona funkcjonowanie 30 czerwca 2011 r., a z dniem 1 lipca 2011 r. została podporządkowana Dowództwu Wojsk Specjalnych. Rok później, w dniu obchodów święta jednostki 5 lipca 2012 r., JW Agat otrzymała sztandar ufundowany przez mieszkańców Gliwic, miasta, w którym stacjonuje. Wraz ze sztandarem nadanym przez prezydenta RP przejęła dziedzictwo tradycji funkcjonującego w latach 1943–1944 oddziału dywersji bojowej AK „AGAT” (nazwa pochodzi od kryptonimu Kierownictwa Dywersji Komendy Głównej Armii Krajowej, zajmującego się likwidacją przedstawicieli hitlerowskiej administracji¹²). Patronem jednostki został gen. dyw. Stefan Rowecki ps. „Grot”, a na „rodziców chrzestnych” sztandaru poproszono Martę Potasińską, wdowę po poprzednim dowódcy Wojsk Specjalnych gen. broni Włodzimierzu Potasińskim, i Stefana Mielczarskiego, wnuka generała Stefana „Grota” Roweckiego¹³.

Do zadań JW Agat należy prowadzenie lądowych akcji bezpośrednich, operacji przeciwpartyzanckich i przeciwterrorystycznych oraz ochrona infra-

---

¹¹ <http://www.wojskaspecjalne.mil.pl/index.php?ln=pl> (data dostępu: 24.09.2013).

¹² <http://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/7962> (data dostępu: 28.09.2013).

¹³ <http://archiwalny.mon.gov.pl/pl/arttykul/13133> (data dostępu: 25.09.2013).

struktury krytycznej¹⁴. Jednostka może prowadzić operacje samodzielnie lub poprzez wydzielenie części sił do składu Zadaniowych Zespołów Bojowych Wojsk Specjalnych, w ramach którego priorytetowym jej zadaniem będzie izolowanie szturmowanego obiektu, uniemożliwienie przeciwnikowi udzielenia mu wsparcia, czyli prowadzenie działań pozorujących oraz zabezpieczających, a równocześnie umożliwienie siłom własnym zdominowania przeciwnika znajdującego się na obiekcie i zdobycie go¹⁵. JW Agat ma być lekką jednostką szturmową o charakterze powietrznodesantowym w Siłach Zbrojnych RP, specjalizującą się w wykonywaniu akcji bezpośrednich na tyłach i w ugrupowaniu przeciwnika. W ramach Jednostki sformułowano dwa oddziały szturmowe „Alfa” i „Brawo”. „Alfa” uzyskała zdolność operacyjną w 2012 r., „Brawo” ma ją uzyskać w 2014 r., a cała Jednostka pełną zdolność operacyjną ma uzyskać w 2016 r., stając się w przyszłości najbardziej eksploatowaną formacją Wojsk Specjalnych, obecną we wszystkich operacjach. W tej jednostce ma także czasowo służyć większość żołnierzy rozpoczynających służbę w Wojskach Specjalnych.

Pierwszym dowódcą JW Agat został były oficer GROM-u (był m.in. kierownikiem selekcji oraz dowódcą zespołu bojowego), płk Sławomir Berdychowski¹⁶.

JW Agat współpracuje z innymi jednostkami specjalnymi, żołnierze tej jednostki przeszli m.in. intensywne szkolenie w dżungli Gujany Francuskiej pod okiem instruktorów z Legii Cudzoziemskiej. JW Agat zaczęła też współpracować z innymi jednostkami specjalnymi, polskimi i zagranicznymi. W lutym 2013 r. wspomagała komandosów z Lublińca w ćwiczeniach „Skorpion”, które były sprawdzianem gotowości tych ostatnich do wykonywania zadań na misji w Afganistanie, a w sierpniu 2014 r. wybrani żołnierze przeszli przeszkolenie w zakresie technik strzeleckich, walki w terenie zurbanizowanym oraz w pomieszczeniach, zorganizowane i przeprowadzone przez instruktorów USA (Security Assistance Training Management Organization – SATMO).

W czerwcu 2013 r. JW Agat została jednym z laureatów konkursu „Lex et Patria” („Prawo i Ojczyzna”), otrzymując tytuł najbardziej praworządnej jednostki wojskowej Wojsk Specjalnych. Do konkursu dowódcy jednostek oraz oddziały terenowe ŻW zgłaszają kandydatury jednostek przestrzegających prawa i dyscypliny, doceniając odwagę w działaniach prowadzących do zwalczania przestępczości, wyróżniając żołnierzy wykazujących się szczególną odwagą, uczciwością, a nawet bohaterstwem. Po raz kolejny JW Agat otrzymała Nagrodę Specjalną za

¹⁴ <http://archiwalny.mon.gov.pl/pl/artykul/11492> (data dostępu: 25.09.2013).

¹⁵ Tamże.

¹⁶ http://www.wojskaszpecjalne.mil.pl/24,more,208-agat_-_nowa_jednostka_wojsk_specjalnych.html?ln=pl (data dostępu: 29.09.2013).

szczególne osiągnięcia w utrzymywaniu na wysokim poziomie stanu dyscypliny i porządku wojskowego w czerwcu 2014 r.¹⁷

8. Europejskie Siły Żandarmerii (EUROGENDFOR)

Utrzymywanie odpowiednio wysokiego poziomu bezpieczeństwa, ochrona praw podstawowych obywateli oraz ochrona bezpieczeństwa osobistego społeczeństwa należy do najważniejszych problemów państwa. Zagrożenie wieloma współczesnymi formami przestępczości, w tym szczególnie terroryzmem, wymusiło na krajach członkowskich UE podjęcie działań zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa wewnętrznego oraz międzynarodowego.

Potrzeba istnienia i działania szczególnych jednostek o charakterze policyjno-wojskowym, zdolnych do szybkiego reagowania w sytuacji zagrożenia w operacjach i misjach zagranicznych, została zauważona przy wprowadzaniu w życie zasad Europejskiej Polityki Obrony i Bezpieczeństwa. Propozycja Francji, przedstawiona przez francuską minister obrony M. Alliot-Marie na nieformalnym spotkaniu ministrów obrony państw UE w Rzymie na początku października 2003 r., dotycząca utworzenia europejskich jednostek żandarmerii, doprowadziła do wzmocnienia współpracy pomiędzy wybranymi państwami UE. Inicjatywa ta została poparta na kolejnym spotkaniu w marcu 2004 r. (szczególnie przez kraje, które już posiadały podobne struktury we własnym państwie).

W dniu 17 września 2004 r. w Noordwijk w Holandii przedstawiciele pięciu państw w randze ministrów (Francji, Holandii, Portugalii, Włoch i Hiszpanii) podpisali Deklarację intencyjną, mającą na celu utworzenie Europejskich Sił Żandarmerii [*European Gendarmerie...*, s. 11]. Na podstawie tej deklaracji, a także innych obowiązujących traktatów i porozumień, podpisano Traktat zawarty pomiędzy Królestwem Hiszpanii, Republiką Francji, Republiką Włoch, Królestwem Niderlandów oraz Republiką Portugalii ustanawiający Europejskie Siły Żandarmerii/ EUROGENDFOR (EGF) [*Treaty between...* 2004]. W dniu 23 stycznia 2006 r. w Vicenzie odbyła się uroczysta inauguracja działania EGF.

EGF stanowią międzynarodową formację policyjną, o charakterze operacyjnym, skupiającą jednostki bardzo dobrze przygotowane, wytrzymałe i gotowe do rozlokowania w krótkim czasie w celu wykonywania zadań policyjnych z zakresu operacji reagowania kryzysowego, nawet poza strukturami UE [*Treaty between...* 2004, art. 1]. Jedną z cech EGF jest możliwość ich umieszczenia zarówno w wojskowym (w przypadku silnego natężenia konfliktu), jak i cywilnym łańcuchu dowodzenia oraz zdolność do funkcjonowania samodzielnie, jak również

---

¹⁷ http://www.defence24.pl/news_prestizowa-nagroda-dla-komandosow-z-gliwic (data dostępu: 12.10.2013).

we współpracy z innymi siłami. Pierwszeństwo ich użycia ma UE, jednak mogą one także działać dla potrzeb OSCE, ONZ, NATO oraz powołanych koalicji *ad hoc* [*Treaty between...* 2004, art. 5]. EUROGENDFOR muszą także być zdolne do wypełniania całego spektrum misji policyjnych, samodzielnie lub będąc wsparciem dla innych sił, podczas wszystkich faz operacji zarządzania kryzysowego [*Treaty between...* 2004, art. 4, pkt 1]. Na te poszczególne etapy składają się:

- faza początkowa – siły EGF wykonują zadania samodzielnie lub przy współdziałaniu z innymi siłami militarnymi, podejmują działania prowadzące do stabilizacji i zapewnienia porządku i bezpieczeństwa poprzez zastąpienie lub wzmocnienie słabych lub nieistniejących lokalnych sił policyjnych;

- faza przejściowa – siły EGF kontynuują działania, zapewniając koordynację i współpracę z policją lokalną i w miarę potrzeby międzynarodowymi jednostkami policyjnymi;

- faza kończąca działania sił militarnych – angażują się w sprawne przekazanie odpowiedzialności za dany rejon z wojskowego do cywilnego łańcucha dowodzenia.

Do zadań EGF należy m.in. [*Treaty between...* 2004, art. 4, pkt 3]:

- przywracanie porządku publicznego i pomoc w zachowaniu bezpieczeństwa,
- ochrona ludności i mienia w przypadku zamieszek,
- zwalczanie przestępczości zorganizowanej,
- nadzorowanie, doradzanie i szkolenie lokalnej policji, włączając w to pomoc śledczą w sprawach karnych,

- pomoc w codziennej pracy policji, egzekwowanie przepisów ruchu drogowego,

- prowadzenie czynności dochodzeniowo-śledczych, ściganie sprawców przestępstw i przekazywanie ich odpowiednim władzom,

- kontrola granic,

- gromadzenie ogólnych danych wywiadowczych.

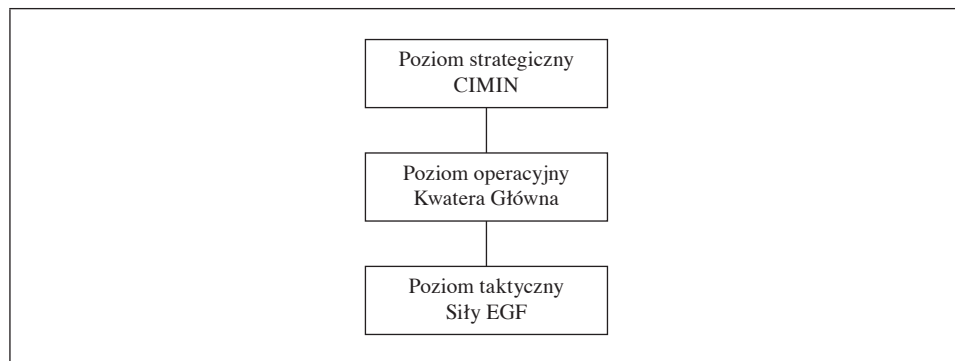
EUROGENDFOR nie uwzględniają posiadania stałych sił, ich sposób działania polega na rozmieszczaniu oddziałów *ad hoc* w miejscach, w których ich funkcjonowanie będzie niezbędne. W skład EGF ma wchodzić od 800 do 2300 funkcjonariuszy (liczba ta może wzrastać w miarę potrzeby i rozwoju sił). W okresie podjęcia działania w skład jednostek EGF wchodzi¹⁸:

- komponent operacyjny, którego działanie związane jest z zapewnianiem bezpieczeństwa i porządku publicznego,

- komponent zwalczający przestępczość, w skład którego wchodzi specjaliści z obszaru walki z przestępczością (m.in. z pionu dochodzeniowo-śledczego, operacyjno-rozpoznawczego, przeciwdziałania przemytowi, walki z terroryzmem i in.),

¹⁸ <http://www.eurogendfor.org/polski/organizacja/struktura> (data dostępu: 29.09.2013).

– komponent wsparcia logistycznego, zdolny do prowadzenia wszelkich działań z zakresu logistyki (m.in. obsługa transportu i dostaw, także opieki medycznej).

Rys. 3. Struktura EGF

Źródło: opracowanie na podstawie [European Gendarmerie..., s. 43].

Głównym organem nadzorującym i sprawującym kontrolę polityczną nad funkcjonowaniem EUROGENDFOR jest CIMIN (Comité InterMinistériel de haut Niveau/High Level Interministerial Committee) – Międzyresortowy Komitet Wysokiego Szczebla (rys. 3). Przewodnictwo i dowodzenie EGF pełni każde państwo członkowskie na zasadzie rotacyjności. W skład wchodzi przedstawiciele każdego państwa członkowskiego EGF w randze¹⁹:

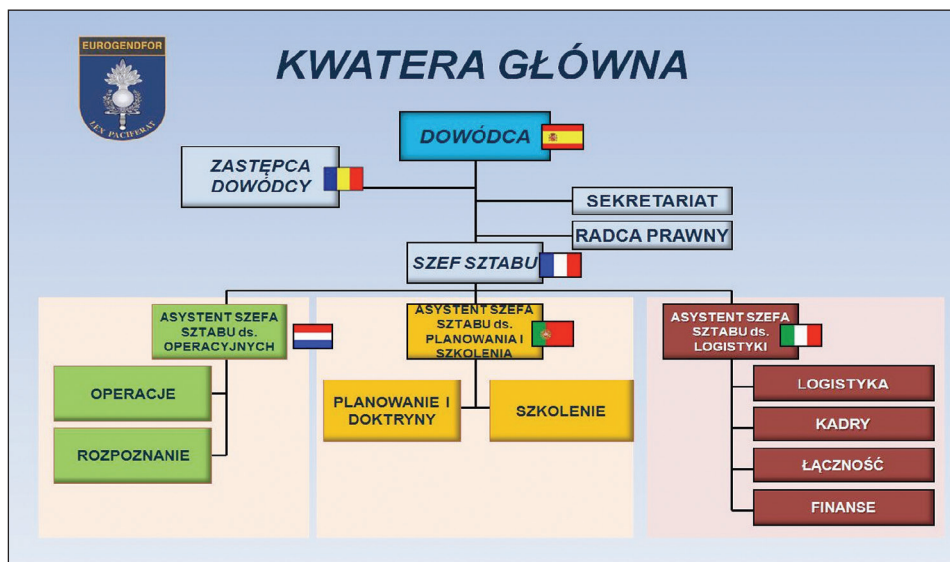
- przedstawiciela wysokiego szczebla z Ministerstwa Spraw Zagranicznych,
- przedstawiciela wysokiego szczebla z Ministerstwa Obrony lub Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,
- dowódcy lub dyrektora generalnego poszczególnych formacji żandarmerii.

Do zadań Komitetu należy m.in. [Treaty between... 2004, art. 7]: sprawowanie kontroli politycznej, określenie kierunków rozwoju strategicznego EUROGENDFOR i zapewnienie koordynacji polityczno-wojskowej. Komitet zatwierdza na stanowisku dowódcę EGF oraz decyduje o udziale EUROGENDFOR w misjach (choć każde państwo członkowskie ma swobodę w decydowaniu, czy jednostki danego kraju wejdą w skład EGF podczas danej misji).

Kwatera Główna (HQ) EGF ma swoją siedzibę w Vicenzie, we Włoszech. Sztab tworzy obsada międzynarodowa, składająca się z 36 osób (z możliwością powiększenia składu do 50). Sztab obejmuje dowódcę, zastępcę dowódcy, szefa sztabu i trzy komponenty (wcześniej opisane) – operacyjny, planistyczny i logistyczny (rys. 4).

¹⁹ <http://www.eurogendfor.org/polski/organizacja/struktura> (data dostępu: 29.09.2013).

Do zadań dowódcy EGF należą m.in. wdrażanie dyrektyw otrzymanych od CIMIN, negocjowanie i zawieranie umów lub uzgadnianie działań niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania EUROGENDFOR. Kwatera zajmuje się także planowaniem operacyjnym i organizowaniem ćwiczeń [*Treaty between...* 2004, art. 8].

Rys. 4. Schemat organizacyjny Europejskich Sił Żandarmerii

Źródło: <http://www.eurogendfor.org/polski/organizacja/schemat-organizacyjny> (data dostępu: 29.09.2013).

Obecnie stanowisko dowódcy EGF zajmuje pułkownik Francisco Esteban Perez z hiszpańskiej Gwardii Civil.

Jak już zaznaczono, o członkostwo w EGF może ubiegać się każde państwo członkowskie UE, które posiada jednostki policyjne o statusie wojskowym (tj. hiszpańska Gwardia Cywilna, francuska Żandarmeria Narodowa czy włoscy Karabinierzy).

W marcu 2009 r. Żandarmeria Rumuńska stała się pełnoprawnym członkiem EGF, a podczas posiedzenia CIMIN w dniach 12–14 grudnia 2011 r. w Madrycie, Europejskie Siły Żandarmerii (EGF) przyjęły wniosek ministra obrony narodowej RP o nadanie statusu pełnego członkostwa EGF, posiadającej obecnie status partnera EGF (wraz z litewską Służbą Porządku Publicznego) polskiej Żandarmerii Wojskowej²⁰.

²⁰ <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/53.html> (data dostępu: 18.10.2013).

Chociaż działanie Europejskich Sił Żandarmerii w ramach realizacji europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa i poszanowania prawa przyjmuje się na ogół pozytywnie, to jednak ich funkcjonowanie nie jest wolne od kontrowersji, szczególnie wynikających z nadmiernej elastyczności w działaniu, wieloaspektowości powierzonych zadań i braku jednoznacznej kontroli nad operacjami EGF²¹.

9. Zakończenie

Trudno jednoznacznie stwierdzić, w jakim stopniu funkcjonowanie sił Żandarmerii Wojskowej przekłada się na zwiększenie bezpieczeństwa wewnętrznego RP. Z pewnością w obecnej sytuacji geopolitycznej nie ma możliwości, by za sprawy bezpieczeństwa państwa i jego obywateli odpowiadała jedna instytucja, czy formacja. Stąd jednym z najważniejszych problemów jest odpowiednie współdziałanie i koordynacja działań jak największej liczby podmiotów działających w obszarze zapewniania bezpieczeństwa i przeciwdziałania zagrożeniom.

Od maja 2013 r., po podpisaniu porozumienia o współdziałaniu ŻW i Policji przez komendanta głównego ŻW i komendanta głównego Policji, formacje te współdziałają w zakresie m.in. wymiany informacji o zagrożeniach, organizują i prowadzą wspólne działania porządkowe, współpracują przy zabezpieczeniu miejsc przestępstw, udzielają pomocy przy doprowadzaniu sprawców przestępstw do właściwych organów, a także prowadzą wspólne patrole.

W styczniu 2014 r. w siedzibie ABW przez szefa ABW, komendanta głównego Policji, komendanta głównego Straży Granicznej, komendanta głównego ŻW oraz komendanta głównego PSP zostało podpisane porozumienie w sprawie współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Dokument ten określa zasady współpracy pomiędzy służbami.

Zaangażowanie Sił Zbrojnych jest szczególnie widoczne w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń i kryzysów, np. katastrof ekologicznych (np. wywołanych skażeniem chemicznym), klęsk żywiołowych (np. powodzi), stanów wyjątkowych, czy we wspomaganie akcji ratowniczych i pomocy humanitarnej. Oddziały wojskowe, często wyposażone w specjalistyczny sprzęt, są nieodzownym elementem działania służb porządkowych i służb zajmujących się zapewnieniem bezpieczeństwa. Siły wojskowe włączone zostały także w system obrony cywilnej w Polsce, a oddziały specjalne ŻW w znaczący sposób wpływają na realizację wyznaczonych zadań w ramach operacji pokojowych i stabilizacyjnych poza granicami kraju. Z pewnością stałe szkolenie funkcjonariuszy, współdziałanie z innymi

---

²¹ <http://orwellsky.blogspot.com/2013/06/eurogendfor-nowe-unijne-siy-policyjne-z.html> (data dostępu: 25.10.13).

organami i służbami zapewniającymi bezpieczeństwo, zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi, prowadzenie wspólnych czynności oraz umiejętność odpowiedniej koordynacji zwiększą skuteczność działania w sytuacji zagrożenia i coraz efektywniej odpowiedzą na potrzeby związane z likwidacją sytuacji kryzysowych zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami.

Literatura

- Bełta Ł. [2011], *Główne zagrożenia w obecnym i przyszłym środowisku bezpieczeństwa pozamilitarnego*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, t. 2, www.bbn.gov.pl.
- Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Wybrane zagadnienia* [2009], red. S. Sulowski, M. Brzeziński, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.
- EGF – *wspólne działania gwarancją sukcesu*, Raport, <http://www.wojsko-polskie.pl/pl/z-zycia-wojska/19387,egf-wspolne-dzialania-gwarancja-sukcesu.html> (data dostępu: wrzesień 2013).
- European Gendarmerie Force, Lex paciferat*, <http://www.eurogendfor.org> (data dostępu: wrzesień 2013).
- Misiuk A. [2008], *Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zagadnienia prawnoustrojowe*, WAiP, Warszawa.
- Pacek B. [2007], *Żandarmeria Wojskowa – komponent Sił Zbrojnych RP*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa.
- Pacek B. [2008], *Żandarmeria Wojskowa Sił Zbrojnych RP w misjach pokojowych i stabilizacyjnych*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa.
- Prokop K. [2012], „*Białe wywiad*” a bezpieczeństwo państwa (uwagi wprowadzające) [w:] *Białe wywiad. Otwarte źródła informacji – wokół teorii i praktyki*, red. W. Filipkowski, W. Mądrzejewski, C.H. Beck, Warszawa.
- Rozkaz Ministra Obrony Narodowej nr Pf-42/Org. z 18 kwietnia 1990 r., <http://www.sztab.org> (data dostępu: wrzesień 2013).
- Sekściński A. [2010], *Polityczne uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego Polski w XXI wieku*, Forum Studiów i Analiz Politycznych (FSAP), Łódź.
- Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* [2009], MON, Warszawa.
- Suliński J. [2013], *Przyczynki do historii policji wojskowej w latach 1957–1990*, Żandarmeria Wojskowa, Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej, Wydział Wydawnictw i Poligrafii Centrum Szkolenia Policji, Legionowo.
- Treaty between the Kingdom of Spain, the French Republic, the Italian Republic, the Kingdom of The Netherlands and the Portuguese Republic, establishing the European Gendarmerie Force EUROGENDFOR* [2004], <http://www.eurogendfor.org/polski/biblioteka-eurogendfor/pobierz/teksty-oficjalne> (data dostępu: wrzesień 2013).
- Ustawa o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z dnia 24 sierpnia 2001 r., Dz.U. 2001, nr 123, poz. 1353.
- Zarządzenie nr 52/MON z dnia 22 września 2003 r. w sprawie utworzenia specjalistycznej jednostki organizacyjnej ŻW, Dz.Urz. MON 2003 r., nr 15 poz. 162 z dnia 17 października 2003 r.

Zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego nr 062/Org. z dnia 15 czerwca 1990 r. www.zw.wp.mil.pl/pl/40.html (data dostępu: wrzesień 2013).

Żandarmeria Wojskowa w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa [2010], red. B. Wiśniewski, P. Płonka, Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej, Mińsk Mazowiecki.

The Military Gendarmerie and Its Task in Enforcing, Providing and Ensuring Order and Security in Poland and the European Union

There are many threats to national security today. Some of them are the negative aspects of globalisation. Increasing crime in many areas (as the results of social, economic and political consequences of terrorist acts, the excessive influx of illegal immigrants – often from other cultures and civilisations), as well as threats to personal safety have forced governments to search for new methods and tools to combat and prevent various types of threats – within the area of a single country and the entirety of the EU. Given its geographical position in Europe, Poland participates naturally in a number of supranational economic, political and military structures. Preventing threats has forced institutions today to become involved in securing safety across many fields of cooperation.

The inability to accurately identify security threats requires advance planning, flexibility, responsiveness and a comprehensive approach to security and defense. This includes taking various initiatives using allied and multinational militaries and non-military solutions in response to contemporary threats.

Both the Polish and European Gendarmerie Forces belong to a branch of special police constituted only by elements of police forces with military status in order to perform all police tasks within the scope of crisis management operations.

Keywords: Polish Gendarmerie Force, European Gendarmerie Force, EUROGENDFOR, internal security, national security, police-military forces.